

חלקי בעמלי

גיליון מס' 2 | פרשת ויגש - ט' טבת תשע"ג

גיליון תורני - חינוכי לחרדי העמל

יוצא לאור על ידי ארגון חלקי בעמלי
 בתי מדרש לתורה וחינוך, לחרדים
 העמלים לפרנסתם
 רחוב קהתי 14 ירושלים
 דוא"ל: helki.baamali@gmail.com
 עורך: ח. רוזנברג

צבר השורק

"מה האינטרס?" - שואל חבר נשכח מהעבר שהתקשר
 לאחר שנחשף לגיליון הקודם.

"מה האינטרס?" - תוהים השכנים, המכרים, הקרובים.

"איזו קבוצה עומדת מאחורי זה ומה הם רוצה להשיג, איזה
 בעל הון אתם משרתים ועבור איזו מפלגה אתם עובדים?"
 - נשאלו השאלות בשלום-זכר'ס, בקידושים, ונטחנו עד דק
 בפורומים השונים.

"להפיץ תורה! לשם שמיים?! נו, באמת..."

"כן, נכון, זה חשוב וזה נצרך, אבל מה עומד מאחורי זה?"

הדיון הציבורי שנוצר בשבוע שעבר בעקבות הופעת הגיליון
 הראשון של 'חלקי בעמלי', נחלק לשניים. אלו שהתמקדו
 בעיקר, התפעלו ושמחו על החידוש המרענן והמקורי
 שבהוצאת גיליון תורני-חינוכי לחרדים העמלים לפרנסתם,
 ואלו שחיפשו את הטפל, וניסו למצוא את האינטרס הפוליטי
 או הכלכלי שגרם לנו לצאת עם בשורה זו.

איננו רואים צורך לנסות ולשכנע את החשדנים שכוונותינו
 טהורות, ומלבד הפצת תורה אין לנו שום אינטרס. אדרבה,
 שייכו אותנו למי שתרצו, ובלבד שתפיצו את הגיליונות
 לרשימת אנשי הקשר שלכם...

והנה תגובה אחת (מתוך רבות) שקיבלנו על הגיליון הראשון:

"אין! אין מילים לתאר את הרגשתי שהייתה לי כשראית
 את המופת הזה ששמו 'חלקי בעמלי'!"

איה העט והדיו שיוכלו לתאר את הרגשת העמל והיגע
 שהיה עד היום כמעט "מחוץ לתחום", וכעת ממש - נס
 חנוכה - שהנה מייחדים לו מקום של כבוד, ומתייחסים
 אליו כאל יהודי יקר ותמים שרק רוצה לפרנס את
 משפחתו בכבוד...

באמת אין מילים, תבורכו משמים על פועלכם היקר
 והנפלא הזה!"

אנו קוראים לכם להמשיך ולכוון אותנו כדי שנשכיל לקלוע

אל טעמכם, ניתן לשלוח תגובות לדוא"ל:

helki.baamali@gmail.com

או בטלולרי: 054-8-456-086

חונק

ירושלים	ת"א	חיפה	ב"ש
16:04	16:18	16:07	16:23
17:20	17:21	17:19	17:23

דף היומי	ה'	ו'	שבת	א'	ב'	ג'	ד'
שבת עח	שבת עט	שבת פ	שבת פא	שבת פב	שבת פג	שבת פד	
ג-ד	ה-ו	ז-ח	ט-י	יא-יב	יג-יד	טו-טז	יז-יח

'בעד' או 'נגד'?

לכנות את הבית

עשרות שנים מתמודדת היהדות
 החרדית עם השפעות חיצוניות
 הנוגדות את אורח החיים התורני.
 שנים של התגוננות, של בניית גדרות,
 הגבהתן ועיבויין. והתוצאות, ברוכות
 מאין כמותן. אל מול 'האויבים'
 הרוחניים, הצליחה היהדות החרדית
 לשמור על עצמה, ולהגן ככל האפשר
 מפני חדירות לא רצויות. הגדר הוכיחה
 את עצמה מול איומי השכנים, וגם
 מול פיתוייהם. ההצלחה לשמר עולם
 מושגים 'חרדי' וסולם ערכים תורני
 איכותי, היא הוכחה לכך שהגדר
 הייתה המהלך הנכון ביותר.
 הייתה. עד שהגיע האינטרנט.

קל להבין את ההיסטוריה, את הזעם
 והמבוכה, את איבוד העשתונות -
 מול האינטרנט והשפעותיו. זה לא
 שהאינטרנט הצליח לחדור מעל הגדר
 או מתחתיה. הוא פשוט עקף אותה
 והפך אותה לחסרת משמעות.

וכעת לא עוזר לעבות את הגדר,
 להגביה אותה, לחזק אותה. כל זה
 לא מועיל. אדם יושב בביתו, או נוסע
 ברכבת, וכל העולם פרוש מול עיניו.
 כל העולם, על מעלותיו ומגרעותיו. כל
 העולם, על תרבויותיו וערכיו השונים.
 כיצד יכול אדם כזה להיות מוגן? איך
 הוא יכול להבטיח לעצמו: אני לא
 אהיה מושפע?

במצב כזה, האפשרות היחידה
 שנותרה היא האפשרות האמיתית
 ביותר: לבנות את הבית ולא רק את
 הגדר שסביבו. כדי שנצליח להתמודד
 לא די באמירות 'נגד'. דרושות לכך
 אמירות 'בעד'. בעד חינוך אישי
 ואמיתי לערכים תורניים, בעד יהדות
 איכותית שנתחבר אליה, בעד מערכת
 'כיפת ברזל' איתנה שתהיה מסוגלת
 להתמודד מול השפעות לא רצויות.

אין לנו ברירה, אנו חייבים להשקיע
 ביהדות שלנו, להשקיע בחיבור פנימי
 אל אלוקים. להיות יהודי באמת. ועם
 האמת הפנימית שבלבנו, להתמודד
 - ולנצח.

זה סיפור על מדינה קטנה המתמודדת
 עם אויבים מרים. השכנים הלא-
 סימפטיים מצאו דרך למרר את חייהם
 של אזרחי המדינה, הם היו חודרים
 באישון ליל ליישובי הספר ומבצעים
 פיגועים ונזקים שונים. ישבו מומחי
 הביטחון ודנו בכובד ראש, כיצד ניתן
 להגן ולשמור על אזרחי המדינה.
 לאחר תקופה של דיונים החליטו
 לבנות גדר.

בתחילה הוקמה גדר מרשתות ברזל,
 אך השכנים הרעים חתכו את חוטי
 הברזל בקלות. משכך, הוחלט על
 בניית גדר משמעותית ואיתנה. אך
 השכנים לא חדלו מניסיונותיהם
 לחצות את הגבול, הם טיפסו על הגדר
 והצליחו לחדור פנימה ולבצע את
 זממם. ישבו המומחים, טיכסו עצה
 וקיבלו החלטה: מגביהים את הגדר.
 אך עדיין היו כאלו שהצליחו לטפס
 על הגדר, להיכנס ולהזיק. הגביהו את
 הגדר בכמה מטרים נוספים.

כשנוכחו מומחי הביטחון לדעת
 שעדיין מצליחים השכנים השונאים
 לפרוץ מדי פעם פרצות בגדר, החליטו
 לעבות אותה. וכך הלכה הגדר
 ועובתה, והוגבהה, ושוב הוגבהה, עד
 שהייתה למפלצת אימתנית החוסמת
 כל אפשרות של חדירה, ולו של משב
 רוח קל, אל תוך המדינה הקטנה
 והמתגוננת.

ואז החלו האויבים לשלוח טילים אל
 המדינה הקטנה. ירי תלול מסלול
 וארוך טווח.

ישבו מומחי הביטחון ודנו כיצד ניתן
 להגביה את הגדר, לעבות אותה
 ולחזקה. בחדרי ישיבות אפופי עשן
 דנו באפשרויות חיזוק הגדר, עד שקם
 אחד הצעירים שבחבורה, דפק על
 השולחן ואמר: רבותי, הפסיקו לדבר
 על הגדר. היא לא רלוונטית. במקום
 זה תתחילו לחשוב על פתרונות
 יצירתיים, אחרים, כאלו שמתמודדים
 עם איום שמצליח לעקוף את הגדר
 והופך אותה לנלעגת.

סעודת שבת. הזדמנות ייחודית העומדת בפנינו להאזיב את השבת על ילדינו. אין אחד ואחת מאיתנו שאינו חולם על סעודת שבת רגועה, כאשר הילדים הצייתנים יושבים סביב השולחן רגועים ושלווים, דברי תורה נעימים נשמעים סביב השולחן, ואווירה משפחתית חמימה שורה על הבית. אך כמעט לכולנו זה לא מצליח. פעם הילדים מתקוטטים על המקום, ופעם הם מוצאים זמן לריב על הכפית ("אורי, מה אכפת לך לוותר לחגית?"). שבת אחת הם סתם חסרי סבלנות, ושבת אחרת הם רוצים דווקא עכשיו לאכול את המעדן החלבי שהסתרטנו במקרר...

מה עושים?
אחת השיטות לקבל ילדים רגועים ומשתתפים בחווית שולחן השבת, הוא סוד ה'הכנה'. אדם שהיה שותף להכנתו של דבר, מצפה לו ושמח להשתמש בו. כלל זה משותף למבוגרים ולילדים רכים.

אם ניתן לאורי להחליט היכן תהיה הכפית "שלו" מונחת, הוא לא יסכים להביט לכיוון הכפית של אחותו, חגית. אם ניקח את חגית למכולת וניתן לה לבחור את הסלט האהוב עליה, היא תחשוך רק בו, והמעדן שבמקרר יראה לה תפל ולא מעניין.

ובקצרה: אם נשתף את ילדינו בהכנת סעודת השבת, נגדיל את הסיכויים לקבל שולחן שבת רגוע שכל ילד ירגיש שהוא "שלו".

מצריים לכל דבר, מלבד זיכרון קלוש על סבא רחוק שדגל בערכים שונים והתעסק בעיסוק פרימיטיבי ושנוא, רעיית צאן.

רעיית הצאן סימלה בעיני המצריים את האמונה השונה של בני יעקב. במצרים האלילית, הצאן היה מקודש, ורועה צאן נחשב לאדם שמכריז על אמונה אחרת, על ערכים אחרים, על דרך חיים שאינה מקבלת את המוסכמות המקומיות.

במצרים, כמו גם לאורך הדורות, ידע העם היהודי כי ההכרזה על אמונתו עלולה להביא את העמים שסביבו לשנאה, אך הכרזה זו היוותה את סוד שרירותו של העם, כאשר הגויים ולא היו מסוגלים לקבל את היהודי על שונותו, ובכך שמר היהודי על זהותו ואמונתו.

לשמחתנו איננו נמצאים בין גויים אלא בין אחים יהודים, אך לעיתים אחים אלו דוגלים בערכים אחרים מהאמונה היהודית עליה חונכנו. בפנינו עומדת האפשרות להסתיר את ערכינו ולהתמזג בתוך העולם שסביבנו. אך הרוצה לשמור על זהותו התורנית, עליו לא להתבייש אלא להכריז: אנחנו אחים, אך שונים.

משפחת יעקב יורדת למצרים. הגלות הראשונה של עם ישראל מתחילה, ויוסף, הבקי במנהגי ארץ מצרים, מייעץ לאחיו: כאשר פרעה ישאל אתכם לעיסוקכם, אימרו לו כי רועי צאן אתם, אנשי מקנה, כדי שפרעה יקצה עבורכם את ארץ גושן למגורים - "כי תועבת מצרים כל רועה צאן".

בעצתו זו יצר יוסף את הגטו היהודי הראשון: ארץ גושן.

במבט ראשוני, יוסף גורם לעם ישראל לפתוח את גלותו הראשונה בין העמים ברגל שמאל. אם בני יעקב היו מתייעצים איתנו, יתכן שהיינו חושבים שהדרך הבטוחה היא לנהוג בדיוק ההיפך. הסתירו את עיסוקכם, היינו אומרים להם, אולי אפילו תחשבו על עיסוק אחר לתקופה הקרובה. למה לכם להסתבך? בשביל מה אתם צריכים לעורר עליכם את שנאת המצרים?

"אנו מכריזים בזאת..."

אך יוסף, מבאר הרש"ר הירש, ראה את הדברים במבט אחר. יוסף הבין שללא התבדלות זו, עלולים הדורות הבאים למצוא את עצמם

הלכה למעשה

הרב ארי נתנאל מור, רב ומו"צ בביתר עילית

שאלה: האם מותר לי לנהל שיחות פרטיות או להתכתב בדואר אלקטרוני לצרכים פרטיים, במהלך שעות העבודה?

תשובה: שכיר או פועל המקבל משכורת עבור זמן עבודתו, אינו רשאי לעסוק בצרכיו הפרטיים בשעת העבודה. אמנם אם המנהג המקובל במקום העבודה הוא לעשות כך, ולא ידוע שהמעסיק מקפיד על כך, מותר. וראוי לתאם עם המעסיק ולברר שאינו מקפיד על כך.

המקורות בהרחבה: פועל או שכיר העובד לפי שעות או תשלום חודשי מחויב לעבוד בכל כוחו עבור מעסיקו, וכתב בספר מסילת ישרים: "וכבר פטרו את הפועלים מברכת המוציא... ואפילו בקריאת שמע לא חייבם לבטל ממלאכתן אלא בפרשה ראשונה בלבד. קל וחומר בן בנו של קל וחומר לדברי הרשות... ואם עבר, הרי זה גזלן...". לפיכך מעיקר הדין אסור לעובד להפסיק את עבודתו לשום צורך, ובודאי לא עבור צרכיו הפרטיים.

אמנם, כלל גדול הוא בכל דיני תעסוקה ש"הכל כמנהג המדינה", ולכן אם אין חוזה או הסכם אחר בין העובד והמעביד, חובות העובד הם כפי המקובל במקום עבודתו. לכן, במקום בו המנהג שמנהלים שיחות טלפון פרטיות או מתכתבים במהלך שעות העבודה, מותר לעשות כן. אך כל זאת בתנאי שאין ידוע שהמעסיק מקפיד על כך, אבל אם ידוע או משערים שהוא מקפיד על כך, אין הדבר נחשב כמנהג ואסור לנהוג כך.

ואם המנהג אינו ידוע, אם משער העובד שאם היה עושה כן לפני מעסיקו לא היה מעסיקו מקפיד על כך, רשאי לנהוג כך, ומכל מקום שימוש בטלפון או במחשב של המעסיק אינו מותר אלא אם כן ידוע שיש רשות לעובדים לעשות כן. ולכן ברוב מקומות העבודה בימינו, בזמנים בהם יש הפוגה מלחץ העבודה הנוהג הוא להתכתב בקצרה או לנהל שיחות פרטיות קצרות, ואין המעסיקים מקפידים על כך. אמנם כדי לצאת מכל ספק, הדבר הראוי ביותר הוא לברר את הדבר מול המעסיק. ובמקומות ציבוריים די אם מקבל רשות מן הממונה עליו.

במדור זה תוגשנה בעז"ה מדי שבוע הלכות מעשיות אקטואליות, תוך שימת דגש על נושאים הנוגעים לחיי העמלים לפרנסתם.

מכון מצות ה' mitzvathashem@gmail.com

מדברים חינוך | הרב שלמה ברון בלוי

מנחה זוגי ויועץ חינוכי

חינוך שעובר מסך!

של האב שחוזר משיעור ופניו סמוקות, בידו כרף ה'שוטשטיין' התורן, נקלטת היטב בלבם הרך של הצאצאים. השמחה המופגנת, הערך המופלג שאנו נעניק לפינות הרוחניות של חיינו, הם, ורק הם, יותר מהלימוד עצמו, עוברות את בימת הזירה האישית שלי - היישר למרחב רגשותיהם היהודיים.

עלינו לדעת ולזכור, כי שום דבר שבעולם אינו מובן מאליו. הדגש שאנו ניתן על הדברים שחשובים לנו, יגרום שהם יקלטו כחשובים. בדוגמה של שיעור בבית הכנסת, כדאי פשוט לערוך שיח בוגר עם הילדים שבבית, לדבר על החשיבות שאבא מעניק לשיעור הזה, לצטט מילה טובה שנאמרה שם, להביע את הגעגוע לעוד שעות שכאלו - אלו הן הירושות הרוחניות שלא תסולאנה בפז.

יודעי דבר יודעים להצביע על חינוך יהודי משובח שהוענק דווקא בין קירות בית שכזה, לעומת בתים אחרים, שאמנם עמל התורה היה נוכח גם שם, אך הערכיות שנלווית לדברים הללו - לא עברה את המסך של החיים. הילדים לא מסתכלים רק על מעשים, הם חסידיים גדולים של אסוציאציות, של רגשות נלווים, של פרוץ חמוץ לעומת תווי פנים מאירות. אלו הם המכחולים שיצבעו את צבע חייהם העתידי.

אבא שרוצה שבנו יהיה יהודי עם ערכים, לא צריך ממש לקחת אותו לשיעור בגמרא המתקיים בשכונה. הוא פשוט צריך לספר לו על זה, להרחיב את הדיבור, לתאר את הרגשות, למתוח קו על נחיצות השעה הזאת בחיי האבא. במקום להורות לו ללמוד ולהיות ילד טוב, לספר עליו, על האבא, שרוצה ומוכן להיות יהודי יקר בעל ערכים אציליים.

שאלה: כיצד אצליח לחנך את ילדי לערכים יהודיים כגון קביעות עתים לתורה, כשהם, רוב היום והימים, נמצאים מחוץ למעגל סדר יומי... האם נגזר עלי שיראוני רק נלחם את מלחמת הקיום?

תשובה: בעולם התיאטרון קיים מושג ידוע - עובר במה... כאשר השחקנים מטיבים להעביר את המסר לצופים, מבלי שיתאמצו. האומנות הזאת, בנויה על הכלל, כי לא כל מה שנראה - מתקבל בעיני הנוכחים במידה שווה. הקובע הוא - המסר המועבר! אם הצלחנו לכוון תנועות חדות וממוקדות - הצופה יקלוט את הניואנס, ולא - נכשלנו.

בארמון הבית שלנו, אמנם איננו שחקנים, אך בעינינו הרכות של הצופים בנו, שהם ילדינו, אנו חייבים לעבור במה או מסך... אם חשבנו כי המעשים הטובים שלנו הם בעצם הדוגמה האישית לחינוך לטוב, אמרנו את הנכון אך לא את המדויק. יש עוד משהו שכדאי לקחת בחשבון.

ההורה הטרוד בכל יום וכל היום לטרוד את קיום החיים, ממלא את חובתו הערכית בכך שהוא משתתף בשיעור ראוי לשמו, בבית המדרש. הילדים בבית אף יודעים את זה, כי הוא מדבר על זה, מזכיר את זה. אף רעייתו מאיימת לעיתים "כשאבא יבוא מהשיעור...". אך לא תמיד דבר השיעור הנאצל הזה - עובר מסך... משום שאינה דומה ראיה לשמיעה. השיעור הוא בבית הכנסת, אבל בבית אתה נצפה אחרת, ללא השיעור וללא הדוגמה האישית.

גם אם ברור כשמש, כי חברי השיעור לא יסכימו להעביר את המיקום של הלימוד לסלון שלך, אתה יכול להעביר את הרוח של הערכיות למסדרונות הבית. אותה צהלה

ליצירת קשר: 8647729@gmail.com

הדבר האמיתי

ככל שהיה עני עד אז, מאותו יום נעשה אביון שבעתיים. מכל פרוטה שהשתכר בעמל, הוא הפריש חצי לקופה מיוחדת. הוא לא ינוח ולא ישקוט עד שיתאסף לו די כסף כדי לרכוש ולהחזיר קערת בדולח חדשה. אפילו לחתונת ברוך דב עם בת הגביר הוא שאל בגדים ולא רכש לעצמו. כל עוד הוא בעל חוב - הוא לא רוכש שום דבר שאינו אוכל נפש. אם יעשה זאת ירגיש את עצמו פושע...

שנה תמימה עברה. שנה של עמל מרוכז, של רעב כמעט תמידי, של אגירת

מטבע למטבע תוך קושי עצום. אחרי שנה כבר הצטבר בשקיק סכום יפה של מטבעות, והוא שרך את דרכו רגלית אל העיר הגדולה, שם ממוקמת חנות כלים הדורה. הוא בחר בעצב קערה קטנה בהרבה מן הקערה המקורית. הכסף לא הספיק... אחר כך צעד בשמש הקופחת חזרה לעירו ובלי לעצור לנוח בבית הוא פקד את מעונו של מוטקה. פעם אחת נשבר לו, זה מספיק.

"למה פניך כל כך רעים?" קידם אותו מוטקה בבהלה. "רזית, נעשית חצי ממה שהיית! אתה נראה כל כך זקן... ובכלל, כבר חודשים ארוכים שלא ראיתניך... מה זה היה לך?" בלב שבור גולל זושא את סיפור הקערה. פניו של מוטקה החליפו צבעים.

כשזושא הוציא את הקערה החדשה הוא בחן אותה בהשתאות. "זה קריסטל אמיתי!" הוא אמר, נבוך לגמרי. "הקערה שנתתי לך היתה רק זכוכית מלוטשת... רק זכוכית! מחירה הוא רובלים אחדים בלבד..."

זושא צנח על כסא אין אונים. שנה שלמה הוא עבד. שנה שלמה! הוא בקושי שורד. כמה עמל השקיע, כמה ענות נפש... וכל זה היה בטעות?!

■
 "אתה מבין, מוישה?" הרב הביט במוישה בעיניים טובות. "אתה עובד קשה, מרויח יפה ברוך השם, ממלא את התפקידים שלך... רק תהיה בטוח שאתה עובד בשביל הדבר הנכון! העבודה שלך מאפשרת לך לנהל בית יהודי כהלכתו? לגדל ילדים יראי השם? אז בשביל זה אתה עובד, ולא בשביל בית, אוטו, ונעליים! כל השאר הם זכוכית נוצצת... ואילו אתה עובד בשביל הדבר האמיתי!"

"אני שליח מבית הגביר", אמר האיש, וזושא פקח עיניים גדולות. השליח עצמו היה לבוש מדי שרד כה יפים, עד שזושא הרגיש כי עליבותו לא ראויה לעמוד אפילו בפני שליחו של הגביר, על אחת כמה וכמה בפניו של הגביר בעצמו. וכששמע את משאלתו של הגביר כמעט והתעלף...

"ראש הישיבה של העיר הגדולה המליץ על בןך ברוך-דב לחתן..." אמר השליח בהדר "...עבור בתו המושלמת של הגביר. אם טוב בעיניך, יבוא הגביר היום בערב אליך הביתה, כדי לסכם אתך את הפרטים הנדרשים. זושא ניסה לשאוף אויר.

מאז ועד שעת בואו המתוכנן של הגביר עבדו בני ביתו של זושא לנקות את דירתם הדלה. פינות נידחות שאפילו בפסח לא מגיעים עדיהן - נוקו עד ברק. חול חדש ויפה פוזר על משטח הבטון הקר, וכיסויי המיטות כוסו עד האחרון שבהם. ובכל זאת, בכל זאת היה הבית עלוב עד מאד. ליבו של זושא נחמץ. בנו ברוך דב הוא בחיר הישיבה הגדולה... הדבר גונב לאזניו כבר מזמן. לא רבים ההורים שזכו למתנה כזאת מאת השם. הנה, אפילו הגביר מחל על כבודו ובחר בו לחתן... אבל העניות הנוראה הזאת, כלי הנחושת הפשוטים שבהם יהיה עליו להגיש את הפירות שקנה בפרוטותיו האחרונות... אי אפשר ככה, אי אפשר ככה!

בצר לו, הוא ניגש אל מוטקה הפרנס. מוטקה לא היה עשיר כמו הגביר, אפילו לא רבע, אבל בעיני זושא האביון הוא היה עשיר ממש. ועם מוטקה - היתה לו שפה משותפת... מוטקה בודאי יעזור לו!

מוטקה אכן האיר לו פנים. הוא שמע את הבעיה ומיד ארו בארגז יפה כלי בדולח נוצצים, יקרי ערך. סט כוסות, סט כוסיות, קערת הגשה מהודרת. בקבוק נאה ליינ. שוב לא יהיה השלחן ערום!

מאושר כולו נשא זושא את הארגז הביתה. ערך את השלחן לתפארת, ולא היה שמח ממנו בתבל. אושרו הועם עד מאוד בסימו של אותו ערב, כאשר קערת ההגשה היפהפיה, קערת הבדולח, נשמטה מידיה הנרגשות של רעייתו והתנפצה לרסיסים.

את הארגז עם תכולתו היקרה הוא החזיר עוד באותו לילה, בלי לומר מילה על הקערה החסרה. אבל זושא היה אדם ישר.

הגות | הרב אליהו מאיר פייבלזון

ראש ישיבת פתחי עולם, ירושלים

נאמנות כפולה

בפרשיות השבוע מעמידה התורה במרכז הבמה את יוסף. מבין כל השבטים, זכה יוסף למקום מיוחד בעם היהודי. הוא היחיד מבני יעקב הנמנה בין האושפיוזין. הוא גם היחיד שזכה להעמיד שני שבטים מבניו. וכבר העיר הגר"י הוטנר זצ"ל, שיוסף הוא היחיד שהתורה מספרת פעמיים על מותו, פעם אחת בחתימת חומש בראשית, ופעם נוספת בתחילת חומש שמות, יחד עם כל אחיו. ואכן, יוסף הוא דמות כפולה. הוא אחד מן השבטים, אבל מבחינה מסוימת הוא אחד מן האבות. איזו תורה מיוחדת מלמד אותנו יוסף? איזו נקודה שורשית בחיי היהדות הנחיל לנו יוסף הצדיק?

יוסף זכה למלכות מיוחדת במינה. הוא היה מנהיג העם היהודי בזמנו, אבל מלכותו הייתה בעצם מלכות זרה. בכל פעולותיו כמושל בארץ מצרים, פעל כ"ידא אריכתא" של פרעה. איזו מין מלכות זו?

מלכות יוסף היא מלכות של גלות. כשעם ישראל נמצא בגלות, אין אפשרות שיהודי ימלוך. אחד המאפיינים המהותיים בגלות הוא, שאין מלכות לישראל. מלכות וגלות הם דברים סותרים. אבל, כשרוצה ההשגחה העליונה להעלות את קרן ישראל ולהיות להם לפליטה גדולה, מעמיד הקב"ה איש מישראל כמלך, אבל במלכות זרה.

דומה לזה הוא סיפור מגילת אסתר. אסתר המלכה נלקחה לארמון המלך, ושם זוכה היא למלכות. היא הייתה אז הגברת הראשונה של מלכות פרס ומדי. בעקבותיה זוכה גם מרדכי למשרה רמה. הוא נהיה משנה למלך, וטבעת המלך ניתנה בידו.

בשני המקרים הללו, ובעוד מקרים רבים באלפי שנות גלות, מצאנו את התופעה המיוחדת הזו. אדם מישראל זוכה לגדולה בחצר המלכות הזרה. הוא מופקד על הנהגת המדינה הנוכרית, והוא פועל מתוך אינטרסים של איש זר, שאינו יהודי והיהדות אינה נוגעת לו. אלא שאז מתעוררת שאלת הנאמנות הכפולה (עיין ערך פולארד). האם ישמור היהודי על נאמנותו לעמו ולאחיו כשעלה לגדולה? האם יעמוד לו עוז רוחו להצהיר על אמונתו בחצרות מלכים? ולהיפך, האם נאמנותו היהודית איננה סותרת את מילוי תפקידו? האם יכול המלך הנוכרי לתת אמון ביהודי החצר?

יוסף, כפי הנראה, הוא אב לישראל לימי גלות. הוא היה שליט יעיל ונאמן לאדונו, מלך מצרים. העם המצרי כולו חייב את חייו ליוסף, וקופת הממלכה התעשרה באופן נפלא כתוצאה ממדיניותו. יחד עם זאת, יוסף היה בן נאמן ליעקב ואח נאמן לאחיו. נראה כאילו דמות דיוקנו של אביו נראתה לו בחלון כל העת, ושאלה אותו את שאלת מרדכי לאסתר: ומי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות?

יוסף מקפיד גם להזכיר בכל עת את אמונתו. בבואו לפני פרעה, כשנפתחה בפניו האפשרות לצאת לחירות, שואל אותו פרעה: "אני שמעתי תשמע חלום לפתור אותו". ויוסף משיב: "בלעדי, האלוקים יענה את שלום פרעה". לאמור, אינני יודע לפתור חלומות. השמועה ששמעת, אדוני המלך, על יכולותי המופלאות, איננה מבוססת. האם זוהי השעה המתאימה ללמד את פרעה שיעור באמונה? כמוכן, ליוסף חשוב להצהיר על אמונתו, כדי לשמור על זהותו.

זוהי תורתו של יוסף. כאשר נמצא אדם במערכות שונות, הזרות ורחוקות מיהדותו, עליו לאחוז את החבל בשני ראשיו. הוא יכול ומחויב למלאות את תפקידיו בנאמנות ובהצלחה. אבל יחד עם זה עליו לזכור את שורשיו ולהצהיר עליהם בגלוי.

בשבילך | בשביל המיוחד שלך

אלקי, חברה.

השוואה בין אדם לאדם, אף פעם אינו רחב. כל אחת מאתנו נבראה עם כוחות שונים, תכונות אחרות, חוזקות וחולשות אחרות, נטיות משלה וכישורונות ייחודיים לה, מבנה נפש שהוא רק שלה, ונשמה שהיא אחת ויחידה בכל העולמות. כל אחת גדלה אצל הורים אחרים, במשפחה אחרת, וגם בתוך המשפחה - בשנים אחרות, ובמצב משפחתי שונה משל אחיותיה. כל אחת עברה את בית הספר והסמינר בצורה שונה, נישאה לאיש מסוים, והקימה בית שהוא רק ביתה. כמו ילדינו - לטוב ולמוטב, אין בכל העולם, ומערכת הקשרים עמם היא רק זו שלנו. כך, נסיבות החיים שלנו אישיות לגמרי. השם דן אותנו יחידות, ונתן לנו טביעת אצבע אישית לחיינו. איננו מעל ולא מתחת אף אחד, ואין לנו גם צורך אמיתי להיות מעל או מתחת.

לפיכך, כל השוואה אינה סבירה ואינה מועילה. סרבנטס (דון קישוט) כתב שהשוואות הן ענין בזוי... אף סביון לא מבכה על כך שאיננו יפה כנרקיס, ועגבניה לא מצרה שאיננה מתוקה כאננס. יופיו של הסביון בסביוניותו ועסיסיותה של עגבניה בעגבניותה. איננו נדרשות להיות אף אחת, רק אנחנו עצמנו (מי שדורש זאת - הוא אדון השוואות שבתוכנו. איננו חייבות לעבוד אצלו!). זה יופיינו, זה טיבנו, זה טעמנו. מרחב העבודה וההתקדמות שלנו הוא בתוך האישיות שלנו, על כל צדדיה. אם אנחנו לא נשווה, אם נשמוט את סרגל השוואה מחיינו, ולו לכמה שעות, או מפעם לפעם, ירווח לנו, נתפנה ליהנות מ'מחצבי'ותנו או מ'אגס'יותנו, והצורך שלנו יהיה מתוק וערב יותר, לנו ולסביבתנו.

כשהקול המשווה שלך מתחיל לדבר - ספרי לו שהחלטת להתעלם ממנו, לפחות יום בשבוע. לא משנה מה הוא יחוש, את תצאי מורוחת.

חולצת אלקי
נשמה

תגובות: helki.baamali@gmail.com

מה שחיפשת

בפינה זו נרכז מידע תורני - חינוכי לגברים ולנשים. שיעורים, הרצאות, קבוצות, פרויקטים שונים ועוד. אנו משתדלים לבדוק את המידע, אך אין בפרסום זה משום אחריות על התכנים המתפרסמים. נשמח לקבל מידע מסוג זה בדוא"ל: helki.baamali@gmail.com

עולמות - לימוד בעיון

<<< תכנית 'עולמות' מתאימה לכל סוגי ורמות הלימוד. מעניקה אמצעים נוחים בידי הלומדים, להתענג מטעמו המתוק של הלימוד בעיון. נותנת כלים למסירת שיעור עיוני, גם למי שאין עיתותיו בידי להכין שיעור בכוחות עצמו. ומראה את רעננות התורה בתוך הוויית החיים היום יומית.

נושאי הלימוד קשורים לפרשיות השבוע ולמועדי ישראל, ומקיפים עניינים אקטואליים במגוון תחומים מעניינים. עד כה, יצאו לאור כ-240 שיעורים בסוגיות שונות, המוצגים באתר הבית של התכנית, ושיעורי 'עולמות' מתקיימים באופן קבוע ביותר מ-200 קבוצות לימוד בכל רחבי העולם.

פרטים מלאים אודות תוכניות הלימוד והשיעורים של 'עולמות' ניתן לראות

באתר: www.olamot.net

לסיוע בפתיחת שיעור חדש וקבלת חוברות לימוד, ניתן לפנות לרב יעקב זילברליכט: 050-410-2399 או בדוא"ל: info@olamot.net

בתי מדרש לאנשים עובדים

<<< הרב דוד לייבל מפעיל רשת כוללים המיועדים לצעירים עובדים. ייחודם של בתי מדרש אלו הינו בשיח הפתוח בלימוד בכל מרחבי התורה, לימוד עיוני השואף להבין ולהסיק את דברי התורה הלכה למעשה בלא פלפולים וחיידודים בעלמא.

בתי המדרש פתוחים לרווחה ומזמינים אתכם להצטרף, כי אם יש קמח - יש תורה.

ליצירת קשר: ירושלים (רמות א') - בשעות הערב: 052-7604829 | בני ברק - בשעות הערב: 050-4156891 | בני ברק - בשעות הבוקר: 054-841816 | קריית הרצוג - בשעות הערב: 052-6064570 | רמת ב"ש - בשעות הערב: 052-7128904 | מודיעין עילית-ברכפלד - בשעות הערב: 054-8424860 | אשדוד - בשעות הערב: 052-7673541 | אלעד - בשעות הבוקר: 052-6176119 | פ"ת - בשעות הערב: 054-8450010 | חיפה - בשעות הערב: 052-7648049.

הרצאה לעשרה בטבת

<<< למה בכלל אנחנו צמים? האם היום הזה יכול ללמד אותנו משהו?

יש לכם עשרים דקות להשקיע כדי להתחבר לצום? אתר 'ערכים' <http://arachim.org> מביא את הרצאתו של הרב דודי ברוורמן. כתבו בלשונית החיפוש 'עשרה בטבת' ותגיעו מיד לתוצאה המבוקשת. שווה צפייה.

גיבורה בקונטיקט

<<< מהיכן שאבה ויקי סוטו בת ה-27, המורה של כיתה א' בקונטיקט, את הכח ואומץ הלב לבצע מעשה גבורה מיוחד כל כך?

כשאת שמעת על הטבח בקונטיקט, בודאי חשבת על אישה גיבורה זו. הרב שרגא סימונס מסביר מהיכן שואבים כוחות שכולו. כנסי לאתר 'אש התורה' <http://www.aish.co.il> וחפשי את המאמר המעניין 'גיבורה בקונטיקט'.

בועה שית, חורף תשע"ג

אנו קבוצת הורים ירושלמים, בוגרי ישיבות קדושות העמלים לפרנסתם, אשר חיפשה "תלמוד תורה" - "חיידר" איכותי, המתאים לערכים בהם אנו דוגלים, ושימלא את שאפותינו, לראות את ילדינו מצוינים בתורה, יראת שמים ומידות טובות.

מצאנו זה כמה שנים את המקום הנפלא

ת"ת נתיבות שלמה - הר נוף

העומד תחת פיקוח פדגוגי תורני בהכוונתם של גדולי ישראל, אשר סיפק לנו מענה לדרישותינו, ברמת לימודים גבוהה מאד בכל התחומים, השקעה עצומה בכל ילד, בפרט במידות טובות, צוות רבנים איכותי וקשוב בכל ענין, אוירה נעימה ונפלאה.

מאחר ואנו נמצאים בתקופת הרישום, ניתן לפנות לפרטים והרשמה (ללא התחייבות מראש. מותנה בהחלטות הנהלה וועד הורים) לנציגינו - נציגי הקבוצה:

הרב יהודה דלבקוביץ - 054-8405600

הרב שמואל בן פורת - 052-5304797

חלקי בעמלי

בתי מדרש לתורה וחינוך

הננו שמחים להודיע על הרחבת מעגלי השיעורים התורניים והמפגשים החינוכיים, לחרדים צעירים העמלים לפרנסתם.

המפגשים מועברים על ידי רבנים ואנשי חינוך מנוסים.

אירועים:

ירושלים: ר' משה צ'פרוט - 050-3980904

מודיעין עילית: ר' מוטי לב - 052-6606858

בית שמש: ר' יעקב שאפנס - 054-4598907

בני ברק: ר' יהודה מרצנט - 052-6886555

רכות מפתח: נשים בריהו הארץ: ג' ע. גרין

054-44289761